

ישראל מפגרת אחרי העולם בקביעת מדיניות אקלים נייר עמדה של ארגוני הסביבה – קואליציית "דרכים לקיימות"

בראשית חודש נובמבר השנה, הונח בפני שרי הממשלה דו"ח שהוכן ע"י חברת הייעוץ הבינ"ל מקינזי אשר בחן את פוטנציאל ההפחתה של פליטות גזי חממה בישראל. הדו"ח הציב מראה מול פניה של הממשלה, בה משתקף מצבה החמור של ישראל בהערכות לוועידת האקלים של האו"ם שתתכנס בתחילת דצמבר 2009 בקופנהגן שבדנמרק.

הדו"ח ממחיש עד כמה גדול המרחק בין ישראל לבין מדינות המערב בהיערכות להשלכותיו של משבר האקלים. התרחיש שמציגה חברת מקינזי צופה גידול של עשרות אחוזים בפליטות גזי החממה בישראל עד שנת 2030, במגמה הפוכה ליעדי הפחתה משמעותיים בפליטות של המדינות המפותחות החברות ב-OECD ובמסגרת ההסכמים הבינ"ל הצפויים. יעדי הפחתה אלו מבוססים על ממצאים מדעיים ומסקנות ה-IPCC, פאנל המומחים העולמי של האו"ם בנושא שינוי האקלים, כדי לייצב את ריכוז גזי החממה באטמוספירה ברמה שתאפשר את מניעת הנזקים החמורים של משבר האקלים.

ארגוני הסביבה דורשים ממשלת ישראל לקבוע מדיניות נחרצת, שאפתנית, אמיצה ומרחיקת לכת בנושא הפחתת פליטת גזי החממה במשק, ולהשקיע את המשאבים הדרושים לשם כך. ארגוני הסביבה מצהירים כי יעניקו לממשלה את הגיבוי הציבורי הנדרש ליישום מהלכים אלה. המשך ההתנהלות בגישת "עסקים כרגיל" איננה אופציה שישראל יכולה להרשות לעצמה.

ההסכם העולמי החדש להפחתת פליטות גזי החממה, אשר יידון בוועידת קופנהגן, צפוי לגרום להשלכות נרחבות על המערכת הכלכלית העולמית. גידול של עשרות אחוזים בפליטת גזי החממה עלול לפגוע קשות בתעשיית הייצוא הישראלית, שלא תוכל להמשיך ולהתחרות בשוקי העולם, ולגרום לנזקים של מיליארדי שקלים. מאידך, יש לזכור כי למשק הישראלי צפויות הזדמנויות כלכליות עצומות, באם תשכיל הממשלה לנצל את האפשרויות שיתפתחו בשוק העולמי בשל הצורך להתמודד עם משבר האקלים, ולהפכו למנוע התחדשות וצמיחה כלכלית.

ארגוני הסביבה סבורים כי יש לבחון מחדש ובצורה מקיפה את פוטנציאל ההפחתה האפשרי בפליטות גזי החממה באמצעות שינוי בהתנהגות הציבור ושימוש באמצעים טכנולוגיים, ולפתח בנחישות מדיניות שתעודד ותקדם שינויים אלו, בדגש על התייעלות אנרגטית במשק ושינויים מהותיים בתחום התחבורה. יש להבטיח את הקצאת התקציבים הדרושים לכך, כבר משנת התקציב הקרובה.

אנו קוראים לממשלה לפתח מדיניות אקלים מתקדמת, המתבססת על עקרונות פיתוח חברתי וסביבתי בר-קיימא, ולשתף את הציבור לכל אורכו של תהליך זה.

מדינת ישראל ניצבת בפני צומת דרכים. היא יכולה להתעשת ולהפוך למודל לשימור משאבים, בדגש על אנרגיה, קרקע ומים, ולייצא לעולם כולו דוגמאות וטכנולוגיות להתמודדות חלוצית עם משבר האקלים, או להמשיך בעסקים כרגיל ולהעביר את נטל ההתמודדות הגדל לשוק הפרטי ולציבור. אנחנו, ארגוני הסביבה, נספק גיבוי ציבורי נחוש ליישום אמצעי מדיניות אקלים מתקדמים, הדורשים מחויבות ואומץ פוליטי. נמשיך לסייע, לשתף פעולה ולתרום ידע, זמן ומשאבים להערכות אמיתיות וראוייה של המדינה.

הארגונים החברים בקואליציית "דרכים לקיימות" זיהו מספר תחומים מרכזיים בהם יש למקד את שינוי המדיניות כחלק ממדיניות אקלים מקיפה בישראל:

<p>מים</p> <p>בין ההשלכות המרכזיות של שינוי האקלים על אזורנו נמצא צפי להפחתה בכמות המשקעים והחרפה ניכרת במצוקת המים. המחסור הגדל במים טבעיים מגביר את אי השוויון בחלוקת המים באזור, ומגביר את המתח ואי היציבות הביטחונית, לכן על ישראל לקדם חלוקה צודקת יותר וניהול אזורי של מקורות המים, תוך התחשבות ושיקום ערכי הטבע והנוף של מקורות המים.</p> <p>המחסור הגדל במים מאלץ את ישראל להיעזר גם בהתפלת מי ים; אך כיוון שתהליך ההתפלה יקר ובזבזני גם בפליטת גזי חממה, יש להיעזר בו רק כמוצא אחרון. לפיכך לצמצום צריכת המים באמצעות ניהול ביקושים בכל המגזרים תפקיד חשוב בין צעדי ההסתגלות למשבר האקלים שיידרשו בישראל – ובעולם. יש לעודד ולהשקיע באמצעים להגברת החיסכון, לשימור ולמחזור מים בישראל. אמצעים אלו גם לרוב זולים יותר מהתפלת מי-ים. יחד עם זאת, המחסור במים והצורך של מדינות שונות בעולם להתייחס אליו במסגרת צעדי האדפטציה שלהם, נותן הזדמנות לנצל את הניסיון הנצבר בארץ והמוניטין של ישראל כמובילה עולמית בתחום ייעול השימוש במים לחקלאות.</p>	<p>תחבורה</p> <p>מערכת התחבורה בישראל המאופיינת בתלות ברכב הפרטי כאמצעי נסיעה עיקרי, מחייבת שינוי מהותי במדיניות התחבורה של ישראל, בתקצוב מיזמים תחבורתיים תשתיתיים לאומיים ובשינוי הרגלי הנסיעה של הציבור הישראלי והעדפותיו.</p> <p>הקמת מערכות להסעת המונים, אמצעים טכנולוגיים לשיפור התחבורה הציבורית, עידוד תחבורת אופניים והליכה ברגל הם מהגורמים המשמעותיים ביותר להפחתת פליטות, על ידי יצירת חלופות לשימוש ברכב הפרטי.</p> <p>בעולם קיימות דוגמאות מוצלחות רבות להפחתת גזי חממה ולשיפורים נוספים באמצעות קידום והפעלה של מערכות קלות להסעת המונים, מערכות BRT, נתיבי תחבורה ציבורית, שבילי אופניים, צמצום סלילת כבישים חדשים ושדרוג התשתית הקיימת כמו גם בשימוש בתמריצים ובמנגנונים כלכליים לניהול התחבורה.</p>	<p>אנרגיה</p> <p>על ישראל להתאים את משק החשמל לעידן של הפחתה בפליטות גזי החממה. בראש ובראשונה יש לבטל את התוכניות להקמת תחנת כוח פחמית חדשה, שהפעלתה תגדיל את פליטות גזי החממה בישראל בכ-10%. יש לשנות את תמהיל הדלקים בייצור החשמל בישראל, כך שיביא למינימום את פליטות גזי החממה, באמצעות הגדלת חלקם של הגז הטבעי ואנרגיות מתחדשות. יש להרחיב את תשתית הגז הטבעי כך שתתמוך בהגדלת חלקו בייצור החשמל, תוך מזעור הסיכונים האסטרטגיים.</p> <p>יישומה של תכנית לאומית להתייעלות אנרגטית הינו צעד ראשון במעלה. יש להפנות את התקציבים המתאימים לתמרוץ התייעלות אנרגטית במשק ולפתרון כשלי השוק המונעים את פיתוח התחום. במקביל יש לזרז את התקנים, הרגולציה והאכיפה בנושאי יעילות אנרגטית של מכשירי חשמל ובנייה חוסכת אנרגיה.</p> <p>יש לנקוט העדפה מתקנת כלפי תחנות אנרגיה מתחדשת ולאחר מבעוד מועד שטחי קרקע המתאימים לכך. יש להסיר חסמים ליישום אנרגיות מתחדשות כגון הקלות בגיוס הון וייעול הליכי הרישוי.</p>
<p>שטחים פתוחים</p> <p>לשטחים הפתוחים תפקיד חשוב במיתון תופעת ההתחממות הגלובלית, שכן שטחים המכוסים בצומח מסייעים בקיבוע פחמן דו-חמצני כך שאינו נפלט לאטמוספירה. תוכניות המתאר בישראל מעגנות העדפת פיתוח מרוכז, שלו טביעת פחמן נמוכה משמעותית מפיתוח בזבזני המכלה את השטחים הפתוחים, אך מדיניות זו נפרצת לטובת עידוד בפועל של פיתוח מפוזר. יש להיצמד לעקרונות התכנון ולקדם מדיניות ציפוף בנייה בערים לצד שימור השטחים הפתוחים. מדיניות תקציבית המפנימה את עקרונות התכנון הלאומיים, כולל הקצאת תקציבים לשימור שטחים טבעיים, תניב תועלות כלכליות רבות ותסייע בעמידה ביעדים הנדרשים להפחתת פליטות גזי חממה.</p>	<p>בנייה</p> <p>יש לקדם ולתמרץ את תחום הבנייה הירוקה בישראל תוך מובילות ותמרוץ של הממשלה – אימוץ תקן בנייה ירוקה מקיף העומד בסטנדרטים בינלאומיים אשר יהווה תקן מחייב לבניית מבנים ציבוריים חדשים בתוך עשור. מבנים אלו ישרתו כאתרי הדגמה מקומיים לבנייה מקיימת. במקביל יש לתמרץ ולעודד ביצוע התאמות של מבנים קיימים (retrofitting). שילוב המאמצים צריך להוביל בתוך עשור להפחתה משמעותית בטביעת הרגל הפחמנית של מבנים (חדשים וקיימים).</p>	<p>פסולת</p> <p>משק הפסולת זקוק לקפיצת מדרגה של ממש ולכך שני אדנים עקריים: האחד, הקמה וביסוס של מערכות הפרדה במקור לפסולת האורגנית ולפסולת היבשה. צעד זה יש ללוות בהאצת ההקמה של אתרי טיפול במרכיב האורגני להפקת קומפוסט וביוגז. האדן השני הוא חוק האריזות שיש לקדמו במהירות, במסגרתו ניתן לטפל בפסולת האריזות במתכונת של אחריות היצרן ולמחזרה בשעורים גבוהים. צעד משמעותי נוסף שיש לבצעו ואשר ישפיע רבות על משק הפסולת הוא העלאת היטל ההטמנה כך שחלופת ההטמנה תתייקר ותהפוך לבלתי כדאית כלכלית מול חלופות המיחזור וההשבה.</p>

